

Tautinių ir etninių mažumų bei regioninės kalbos

Į S T A T Y M A S

2005 m. sausio 6 d.

(2005 m. Įst.ž. Nr. 17, str. 141, Nr. 62, 550 str.)

1 Skyrius Bendrosios taisyklės

1. Str.

Įstatymas reglamentuoja klausimus, susijusius su tautinių bei etninių mažumų kultūrinės tapatybės išlaikymu bei plėtojimu, taip pat su regioninės kalbos išsaugojimu ir plėtojimu, o taip pat žmonių lygybės principo įgyvendinimo būdą, nepriklausomai nuo etninės kilmės, kartu apibrėžia vyriausybės administracijos organų ir teritorinės savivaldybės vienetų uždavinius ir kompetencijas šiais klausimais.

2. Str.

1. Tautinė mažuma, pagal įstatymą, yra lenkų piliečių grupė, kuri atitinka visas šias sąlygas:
  - 1) yra mažesnė, nei likusi Lenkijos Respublikos gyventojų dalis;
  - 2) žymiai skyriasi nuo kitų piliečių kalba, kultūra arba tradicija;
  - 3) siekia išsaugoti savo kalbą, kultūrą arba tradiciją;
  - 4) turi savo istorinės nacionalinės bendrijos suvokimą ir yra linkusi ją išreikšti ir išsaugoti;
  - 5) jos protėviai gyvendavo dabartinėje Lenkijos Respublikos teritorijoje mažiausiai prieš 100 metų;
  - 6) susitapatina su savo šalies tauta.
2. Tautinėmis mažumomis yra pripažintos šios mažumos:
  - 1) baltarusų;
  - 2) čekų;
  - 3) lietuvių;
  - 4) vokiečių;
  - 5) armėnų;
  - 6) rusų;
  - 7) slovakų;
  - 8) ukrainiečių;
  - 9) žydų.
3. Etninė mažuma, pagal įstatymą, yra lenkų piliečių grupė, kuri atitinka visas šias sąlygas:
  - 1) yra mažesnė, nei likusi Lenkijos Respublikos gyventojų dalis;
  - 2) žymiai skyriasi nuo kitų piliečių kalba, kultūra arba tradicija;
  - 3) siekia išsaugoti savo kalbą, kultūrą arba tradiciją;
  - 4) turi savo istorinės nacionalinės bendrijos suvokimą ir yra linkusi ją išreikšti ir išsaugoti;
  - 5) jos protėviai gyvendavo dabartinėje Lenkijos Respublikos teritorijoje mažiausiai prieš 100 metų;
  - 6) nesusitapatina su savo šalies tauta.
4. Etninėmis mažumomis yra pripažintos šios mažumos:
  - 1) karaimų;
  - 2) lemkų;
  - 3) romų;

4) totorių.

3 Str.

Kiekvieną kartą, kai įstatyme kalbama apie:

- 1) mažumas – turima omeny tautines bei etnines mažumas, apie kurias buvo minėta 2 str.;
- 2) mažumos kalbą - turima omeny nuosavą tautinės arba etninės mažumos kalbą, apie kurias buvo minima 2 str.

4 Str.

1. Kiekvienas asmuo, priklausantis mažumai, turi teisę laisvai nuspręsti, ar jis bus traktuojamas kaip asmuo, priklausantis arba nepriklausantis mažumai, o toks pasirinkimas arba su tokiu pasirinkimu susijęs naudojimas teisėmis nesąlygoja jokių nepalankių pasėkmių.
2. Niekas neprivalo, kitaip nei numato įstatymas, atskleisti informaciją apie savo priklausomybę mažumai arba atskleisti savo kilmę, mažumos kalbą arba religiją.
3. Niekas neprivalo įrodyti savo priklausomybės tam tikrai mažumai.
4. Asmenys, priklausantys mažumai, gali naudotis teisėmis ir laisvėmis, sekanančiomis iš šio įstatymo principų, individualiai arba kartu su kitais savo mažumos nariais.

5 Str.

1. Draudžiama naudoti priemonės, kurių tikslas yra asmenų, priklausančių mažumai, asimiliacija, jeigu šios priemonės yra naudojamos prieš jų valią.
2. Draudžiama naudoti priemonės, kurių tikslas yra tautinių arba etninių proporcijų pakitimas mažumų urbanizuotose teritorijose.

6 Str.

1. Yra draudžiama diskriminacija dėl priklausomybės mažumai.
2. Viešosios valdžios organai privalo taikyti atitinkamas priemones tam, kad:
  - 1) palaikytų visišką ir tikrą lygybę ekonominio, visuomeninio, politinio, kultūrinio gyvenimo sferose tarp mažumai priklausančių asmenų ir asmenų, priklausančių daugumai;
  - 2) būtų apsaugoti asmenys, esantys diskriminacijos, priešiško arba prievartos objektu, kurie yra jų priklausomybės mažumai pasėkmė;
  - 3) būtų stiprinamas tarpkultūrinis dialogas.

2 Skyrius Mažumos kalbos vartojimas

7 Str.

1. Asmenys, priklausantys mažumai, turi teisę vartoti ir rašyti savo vardus ir pavardes pagal mažumos kalbos rašybos taisykles, ypač besiregistruojant civilinės teisės aktuose ir asmeniniuose dokumentuose.
2. Asmenų, priklausančių mažumai, vardai ir pavardės, rašyti kita abėcėle, nei lotyniška, turi būti transliteruojami.
3. Ministras, atsakingas už viešojo administravimo reikalus, kartu su ministru, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, apibrėš transliteracijos būdą potvarkio būdu, apie kurį buvo minėta 2 pastr., atsižvelgdami į mažumos kalbos rašybos taisykles.

8 Str.

Asmenys, priklausantys mažumai, turi ypatingą teisę:

- 1) laisvai vartoti mažumos kalbą asmeniniame gyvenime ir viešai;
- 2) į informacijos platinimą ir keitimąsi ja mažumos kalba;
- 3) teikti asmeninio pobūdžio informaciją mažumos kalba;
- 4) mokytis mažumos kalbos arba mažumos kalba.

9 Str.

1. Prieš savivaldybės organus, šalia oficialios kalbos, gali būti vartojama, kaip pagalbinė kalba, mažumos kalba.
2. Pagalbinė kalba gali būti vartojama tik savivaldybėse, kur savivaldybės gyventojų, priklausančių mažumai, kurios kalba turi būti vartojama kaip pagalbinė, skaičius yra ne mažesnis nei 20% bendrojo savivaldybės gyventojų skaičiaus ir kurie buvo įrašyti į Oficialųjį savivaldybių registrą, kuriose yra vartojama pagalbinė kalba, toliau vadinama „Oficialioju registru”.
3. Pagalbinės kalbos vartojimo galimybė reiškia, kad asmenys, priklausantys mažumai, ypatingai atsižvelgiant į 5 pastr., turi teisę:
  - 1) kreiptis į savivaldybės organus pagalbine kalba raštiška arba žodine forma;
  - 2) gauti, aiškiai pareikalavus, atsakymo taip pat pagalbine kalba raštiška arba žodine forma.
4. Yra leistina pateikti pareiškimą pagalbine kalba. Pareiškimo pateikimas pagalbine kalba nėra priežastis palikti pareiškimą be nagrinėjimo.
5. Atšaukimo procedūra vyksta tik oficialia kalba.
6. Niekas negali nepaisyti teisiškai pagrįsto nurodymo arba sprendimo, išleisto oficialia kalba, atlikimo, jeigu aplinkybės reikalauja skubaus jo atlikimo, kad galėtų pasiekti savo tikslą.
7. Abejonės yra sprendžiamos dokumento, sudaryto oficialia kalba, pagrindu.

10 Str.

1. Įrašą į Oficialųjį registrą atlieka vedantis šį Oficialųjį registrą ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, savivaldybės tarybos pareiškimo pagrindu.
2. Pareiškime, apie kurį kalbama 1 pastr., turi būti, visų pirma, oficialūs duomenys apie savivaldybės gyventojų skaičių, tame gyventojų skaičiaus, priklausančių mažumai, kurios kalba turi būti vartojama kaip pagalbinė, o taip pat savivaldybės tarybos nutarimą dėl sutikimo įvesti pagalbinę kalbą nurodant tuo pačiu mažumos kalbą, kuri turi būti pagalbinė kalba.
3. Prieš įrašydamas į Oficialųjį registrą, ministras religinio išpažinimo ir tautinių bei etninių mažumų reikalams patikrina pareiškimą, kuris buvo minimas par. 1. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais gali atsisakyti įrašo į Oficialųjį registrą, jeigu pareiškimas neatitinka reikalavimų, apibrėžtų 2 pastr.
4. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, atsisako įrašymo į Oficialųjį registrą, jeigu savivaldybės gyventojų skaičius, priklausančių mažumai, kurios kalba turėtų būti vartojama kaip pagalbinė, yra mažesnis nei 20% viso šios savivaldybės gyventojų skaičiaus.
5. Įrašymo į Oficialųjį registrą atsisakymą savivaldybės taryba gali apskųsti administraciniame teisme.
6. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, savivaldybės tarybai pareiškus, išbraukia savivaldybę iš Oficialiojo registro.
7. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, apibrėš, suderinus su ministru, kuriam pavesta rūpintis viešiosios administracijos klausimais, potvarkio būdu, Oficialiojo registro vedimo būdą bei pareiškimo pavyzdį, apie kurį kalbama 1 pastr., ypač atsižvelgiant į duomenis, kurie padeda vienareikšmiškai

identifikuoti savivaldybę (vaivadijos pavadinimas, apskrities pavadinimas, savivaldybės pavadinimas) bei informaciją, apie kurią kalbama 2 pastr.

11 Str.

1. Savivaldybėje, įrašytoje į Oficialųjį registrą, darbuotojui, įdarbinti įstaigoje, savivaldybės pagalbiniuose vienetuose ir biudžetinėse įstaigose, gali būti paskirtas priedas už pagalbines kalbos, būtinos šios savivaldybės teritorijoje, žinojimą. Priedo paskirimo ir jo dydžio principus nustato savivaldybės darbuotojų atlyginimų nustatymo nuostatai.
2. Pagalbines kalbos žinojimą patvirtina diplomas, pažymėjimas arba sertifikatas.
3. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, nustatys, suderinus su ministru, kuriam pavesta rūpintis švietimo ir lavinimo reikalams, įsakymo tvarka, diplomų, pažymėjimų arba sertifikatų sąrašą, apie kuriuos kalba pastr. 2, atsižvelgiant į visas mažumų kalbas.

12 Str.

1. Papildomi tradiciniai pavadinimai mažumos kalba gali būti vartojami kartu su:
  - 1) oficialiais vietovardžiais ir fiziografinių objektų pavadinimais,
  - 2) gatvių pavadinimais – nustatytais lenkų kalba atskirų taisyklių pagrindu.
2. Papildomi pavadinimai, minėti pastr. 1, gali būti vartojami tik savivaldybių, įrašytų į vedamą ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, Savivaldybių registrą, teritorijoje, kurioje yra vartojami pavadinimai mažumos kalba, toliau vadinamą „Savivaldybių registru“. Įrašą į Savivaldybių registrą atlieka ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, savivaldybės tarybos prašymu, kurios teritorijoje šie pavadinimai turi būti vartojami, išskyrus 7 pastr. ir 13 str. 1-7 pastr.
3. Papildomi pavadinimai, minėti par. 1, negali būti siejami su 1933-1945 laikotarpio pavadinimais, suteiktais Trečiojo Reicho arba Tarybų Sąjungos.
4. Papildomi pavadinimai, minėti 1 pastr., gali būti įvesti visos savivaldybės teritorijoje arba atskirose vietovėse.
5. Papildomi pavadinimai, minėti pastr. 1, yra rašomi po pavadinimo lenkų kalba ir negali būti vartojami atskirai.
6. Papildomo pavadinimo nustatymas mažumos kalba atliekamas pagal šios kalbos rašybos taisykles.
7. Papildomas vietovės arba fiziografinio objekto pavadinimas mažumos kalba gali būti nustatytas savivaldybės tarybos prašymu, jeigu:
  - 1) savivaldybės gyventojų, priklausančių mažumai, skaičius yra mažesnis nei 20% viso šios savivaldybės gyventojų skaičiaus arba, urbanizuotos teritorijos atveju, už papildomą vietovardį mažumos kalba pasisakė konsultacijų metu, prarastų 1990 m. kovo 8 d. įstatymo dėl gminos savivaldybės 5a str. 2 pastr. (2001 m. Įst.ž. Nr. 142, pkt. 191, su vėles. pakeit.)[1] nustatyta tvarka, daugiau nei pusė šios vietovės gyventojų, dalyvaujančių konsultacijose;
  - 2) savivaldybės tarybos prašymas gavo teigiamą Vietovardžių ir fiziografinių objektų komisijos, paskirtos 2003 m. rugpjūčio 29 d. Įstatymo dėl oficialių vietovardžių ir fiziografinių objektų pavadinimų (Įst.ž. Nr. 166, pkt. 1612), nuomonę.
8. Papildomų gatvių pavadinimų nustatymui mažumos kalba taikytini įstatymo, apie kurį minima 7 pastr. 1 pkt., nuostatai.

13 Str.

1. Savivaldybės taryba pristato prašymą, minėtą 12 str. 7 pastr., savivaldybės gyventojų, priklausančių mažumai, prašymu arba savo iniciatyva. Gyvenvietės pavadinimo pakeitimo

prašymo atveju savivaldybės taryba privalo prieš tai atlikti šiuo klausimu konsultacijas su šios vietovės gyventojais įstatymo dėl gminos savivaldybės 5a str. 2 pastr. nustatyta tvarka.

2. Savivaldybės taryba pristato prašymą, minėtą 12 str. 7 pastr., ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, tarpininkaujant vaivadais.

3. Prašyme, minėtame 12 str. 7 pastr., turi būti:

1) savivaldybės tarybos nutarimas dėl papildomo vietovardžio arba fiziografinio objekto pavadinimo nustatymo;

2) teisingas oficialus vietovardis arba fiziografinio objekto pavadinimas lenkų kalba;

3) fiziografinio objekto atveju – vaivadijų, kurių teritorijoje yra objektas, valdybų nutarimai,

4) siūlomas vietovės papildomas pavadinimas mažumos kalba;

5) konsultacijos rezultatų, minėtų 1 par. ir 12 str. 7 pastr. 1 pkt., aptarimas;

6) informacija apie siūlomo pakeitimo įvedimo finansinius kaštus.

4. Nuomonių, minėtų 3 str. 3 pkt., gavimo reikalavimas yra laikomas įvykdytu, nuomonių nepareiškus per 30 dienų nuo prašymo pateikti nuomonę.

5. Vaivada privalo perduoti ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, prašymą, minėtą 12 str. 7 pastr., ne vėliau kaip per 30 dienų nuo jo gavimo dienos, pridėdamas savo nutarimą. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, perduoda prašymą Vietovardžių ir fiziografinių objektų pavadinimų komisijos nutarimui. Vietovardžių ir fiziografinių objektų pavadinimų komisija pristato ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, savo nuomonę, tarpininkaujant ministrui, kuriam pavesta rūpintis viešosios administracijos klausimais, nedelsiant susipažinus su prašymu.

6. Papildomas vietovardis arba fiziografinio objekto pavadinimas mažumos kalba yra laikomas nustatytu, jeigu jis buvo įrašytas į Savivaldybių registrą.

7. Įrašą, minėtą 6 pastr., padaro ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, gavęs teigiamą Vietovardžių ir fiziografinių objektų pavadinimų komisijos nutarimą.

8. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, atsisakys įrašyti į Savivaldybių registrą papildomą vietovardį arba fiziografinio objekto pavadinimą mažumos kalba arba išbrauks pavadinimą iš šio registro, jeigu jis bus siejamas su 1933-1945 laikotarpio pavadinimu, suteiktu Trečiojo Reicho arba Tarybų Sąjungos.

9. Gavus įrašymo atsisakymą, minėtą 6 pastr., ir išbraukimą, minėtą 8 pastr., savivaldybės taryba turi teisę apskūsti sprendimą administraciniame teisme.

10. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, suderinęs su ministru viešosios administracijos reikalams, nustatys įsakymo tvarka savivaldybės tarybos pareiškimų pavyzdžius:

1) dėl savivaldybės įrašymo į Gminų registrą,

2) dėl papildomo vietovardžio arba fiziografinio objekto pavadinimo mažumos kalba nustatymo – atsižvelgiant į detalią informacijos, pateikiamos Savivaldybių registre, apimtį.

11. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, suderinęs su ministru viešosios administracijos reikalams, nustatys, įsakymo tvarka, Savivaldybių registro vedimo būdą bei detalę informaciją, kuri yra šiame registre, atkreipiant dėmesį į vaivadijos ir apskrities apibrėžimus, kurių teritorijoje yra savivaldybė, savivaldybės pavadinimą, oficialų vietovardį arba fiziografinį pavadinimą bei atskirą pavadinimą mažumos kalba.

12. Ministras, kuriam pavesta rūpintis transporto reikalais, suderinęs su ministru, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais ir su ministru, kuriam pavesta rūpintis viešosios administracijos reikalais, įsakymo tvarka nustatys detales

dėl papildomų pavadinimų pateikimo ant ženklų ir lentų mažumos kalba, ypač atkreipiant dėmesį į pavadinimų šrifto dydį bei stilių lenkų kalba ir mažumos kalba.

14 Str.

Savivaldybės gyventojų, pirklausančių mažumai, skaičių, apie kurią minima 9 str. 2 pastr., 10 str. 4 pastr. ir 12 str. 7 pastr. 1 pkt., reikia suprasti kaip skaičių, oficialiai nustatytą paskutiniojo viešojo surašymo metu.

15 Str.

1. Išlaidas, susijusias su savivaldybės teritorijoje pagalbinės kalbos įvedimu ir vartojimu bei išlaidas, susijusias su papildomų pavadinimų, paminėtų 12 str. 1 pastr., įvedimu mažumos kalba padengia savivaldybės biudžetas, atsižvelgiant į 2 pastr.

2. Išlaidas, susijusias su informacinių lentų keitimu, kylančių iš papildomo vietovardžio arba fiziografinio objekto pavadinimo nustatymo mažumos kalba, padengia valstybės biudžetas.

16 Str.

Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, vadovauja šio įstatymo vertimui į mažumų kalbas.

3 Skyrius Švietimas ir kultūra

17 Str.

Asmenų, priklausančių mažumai, teisės mokytis mažumos kalbos arba mažumos kalba, o taip pat šių asmenų teisės mokytis mažumų istorijos ir kultūros, realizavimas vyksta nustatytą 1991 m. rugsėjo 7 d. Švietimo sistemos įstatymo (2004 m. Įst.ž. Nr. 256, 2572 pkt. ir Nr. 281, 2781 pkt.) principu ir tvarka.

18 Str.

1. Viešosios valdžios organai privalo taikyti atitinkamas priemones tam, kad palaikytų veiklą, siekiančią apsaugoti, išsaugoti ir vystyti mažumos kultūrinę tapatybę.

2. Tokiomis priemonėmis, apie kurias kalbama 1 pastr., ypač gali būti tikslinės arba subjektyvios dotacijos:

1) mažumų kultūros institucijų, meninio judėjimo ir kūrybos veiklai, meninių renginių, turinčių svarbią reikšmę mažumų kultūrai;

2) investicijos, padedančios išlaikyti mažumos kultūrinę tapatybę;

3) knygų, žurnalų, periodinių leidinių ir skrajučių leidimas mažumų kalbomis arba lenkų kalba, spausdintu būdu arba kita vaizdo ir garso įrašymo technika;

4) mažumų rengiamų televizijos programų ir radijo laidų rėmimas;

5) vietų, susijusių su mažumų kultūra, saugojimas;

6) klubų veikla;

7) bibliotekų bei mažumų kultūrinio ir meninio gyvenimo dokumentacijos vedimas;

8) vaikų ir jaunimo lavinimas, realizuojamas skirtingu būdu;

9) žinių apie mažumas skleidimas;

10) kitos programos, įgyvendinančios tikslus, minėtus 1 pastr. bei palaikančius pilietinę mažumos integraciją.

3. Dotacijos, išvardytas 2 pastr., skiriamos iš valstybės biudžeto dalies, kurios disponuotojas yra ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, gali būti skiriamos be atvirojo pasiūlymų konkurso. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, kasmet skelbia

veikimo principus dotacijų paskirimo atvejais, minėtais 2 pastr. 2003 m. balandžio 24 d. Viešojo pelno veiklos ir savanorių įstatymo (Įst.ž. Nr. 96, 873 pkt. ir 2004 m. Nr. 64, 593 pkt., Nr. 116, 1203 pkt. ir Nr. 210, 2135 pkt.) 14-18 str. nuostatai yra taikomi atitinkamai.

4. Priemonėmis, apie kurias kalbama 1 pastr., taip pat gali būti priemonės, perduodamos iš teritorinės savivaldybės vieneto biudžeto organizacijoms arba institucijoms, realizuojančioms uždavinius, padedančius apsaugoti, išsaugoti ir plėtoti mažumos kultūrinę tapatybę.

5. Subjektyvias dotacijas, minėtas 2 pastr., gali gauti mažumų organizacijos arba turinčios svarbią reikšmę mažumų kultūrai kultūrinės institucijos. 1998 m. lapkričio 26 d. Viešųjų finansų įstatymo (2003 m. Įst.ž. Nr. 15, 148 poz., su vėles. pakeit.)[2] 73 str. 4 pastr. nuostatas yra taikomas atitinkamai.

4 Skyrius Regioninė kalba

19 Str.

1. Regionine kalba įstatymo supratimu, pagal Europos regioninių arba mažumų kalbų žemėlapi, laikoma kalba, kuri:

1) yra tradiciškai vartojama šios šalies teritorijoje jos piliečių, kurie sudaro mažesnę pagal skaičių grupę nei kitų šios šalies gyventojų;

2) skiriasi nuo oficialios šios šalies kalbos; neapima tai nei oficialios šalies kalbos dialektų, nei migrantų kalbų.

2. Regionine kalba, pagal įstatymą, yra kašubų kalba. 7-15 str. nuostatas yra taikomas atitinkamai, tik savivaldybės gyventojų skaičiumi, apie kuri kalbama 14 str., reikia laikyti asmenų, vartojančių regioninę kalbą, skaičių, kaip oficialiai nustatytą paskutiniojo visuotinio surašymo rezultata.

20 Str.

1. Asmenų, vartojančių kalbą, apie kurią minima 19 str., teisės mokytis šios kalbos arba ta kalba įgyvendinimas vyksta nurodytu 17 str. principu ir tvarka.

2. Viešosios valdžios organai privalo taikyti atitinkamas priemones tam, kad palaikytų veiklą, nukreiptą išsaugoti ir vystyti kalbą, minėtą 19 str. 18 str. 2 ir 3 pastr. bei 5 pastr. nuostatai yra taikomi atitinkamai.

3. Priemonėmis, apie kurias kalbama 2 pastr., taip pat gali būti priemonės, perduodamos iš teritorinės savivaldybės vieneto biudžeto organizacijoms arba institucijoms, įgyvendinančioms uždavinius, nukreiptus išsaugoti ir vystyti kalbą, minėtą 19 str.

5 Skyrius Organai, skirti tautinių ir etninių mažumų reikalams

21 Str.

1. Vyriausybės administracijos organu įstatymo numatytiems atvejams yra ministras religinio išpažinimo ir tautinių bei etninių mažumų reikalams.

2. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais ypatingai:

1) padeda įgyvendinti mažumų teises ir poreikius, veikdamas mažumų naudai ir pradėdamas programas, susijusias su:

a) mažumos tapatybės, kultūros ir kalbos išsaugojimu ir vystymu, užtikrinant visišką asmenų, priklausančių mažumai, pilietinę integraciją,

b) lygaverčio asmenų vertinimo realizavimo principais, nepaisant etninės kilmės;

2) bendradarbiauja su atitinkamais organais mažumų teisių pažeidimo pasipriešinimo srityje;

3) atlieka mažumos teisinės ir socialinės situacijos analizę ir įvertinimą, tame tarpe principo, minėtojo b raidės 1 pkt., realizavimo srityje;

4) skleidžia žinias apie mažumas ir jų kultūrą, o taip pat pradeda mažumos situacijos tyrimus, tame tarpe diskriminacijos sferoje, apie kurią buvo minėta 6 str. 1 pastr., jos reiškinių bei pasipriešinimo jos pasireiškimui metodus ir strategiją;

5) pradeda kalbos, apie kurią buvo minėta 19 str., išsaugojimo ir plėtojimo veiksmus.

22 Str.

1. Prie vaivados uždavinių priskiriama:

1) vyriausybės administracijos organų, įgyvendinančių uždavinius, skirtus mažumoms, veiksmų vaivadijos teritorijoje koordinavimas;

2) veikla, skirta sustiprinti mažumų teisių gerbimą, o kartu pasipriešinimą šių teisių pažeidimui ir asmenų, priklausančių mažumoms, diskriminacijai;

3) veikla, skirta mažumų problemų sprendimui;

4) veikla, skirta žmonių, vartojančių kalbą, minėtą 19 str., gerbimui.

2. Kad realizuotų veiksmus, minėtus 1 pastr., vaivada bendradarbiauja Teritorinės savivaldybės organais ir visuomeninėmis organizacijomis, ypač su mažumų organizacijomis, o taip pat priima programas, skirtas mažumoms bei kalbos, minėtos 19 str., išsaugojimo ir plėtojimo programas, įgyvendinamas visos vaivadijos teritorijoje.

3. Vaivada gali paskirti 1998 m. birželio 5 d. Vyriausybės administracijos vaivadijoje įstatymo 35 str. (2001 m. Įst.ž. Nr. 80, 872 poz., su vėles. pakeit.)[3] tvarka įgaliotinių tautinių bei etninių mažumų reikalams neribotam laikui.

23 Str.

1. Yra kūriama Bendroji vyriausybės ir tautinių bei etninių mažumų komisija kaip Ministru Tarybos pirmininko nuomonės kūrimo ir patarimo organas, toliau vadinama „Bendrajai komisija”.

2. Bendrosios komisijos užduotys yra šios:

1) nuomonės pareiškimas mažumų teisių ir poreikių realizavimo klausimais, tame šių teisių įgyvendinimo vertinimas bei pasiūlymų suformulavimas dėl veiksmų, siekiančių užtikrinti mažumos teisių ir poreikių realizavimą;

2) programų, skirtų mažumų kultūrinės tapatybės išsaugojimo ir plėtojimo bei regioninės kalbos plėtojimo palankioms sąlygoms sudaryti, įvertinimas;

3) teisinių aktų projektų, susijusių su mažumų klausimais, įvertinimas;

4) valstybės biudžeto lėšų, skirtų veiklai, siekiančiai apsaugoti, išsaugoti ir plėtoti mažumų kultūrinę tapatybę bei išsaugoti ir plėtoti regioninę kalbą, dydžio ir paskirstymo principų įvertinimas;

5) veikla prieš asmenų, priklausančių mažumai, diskriminaciją.

3. Tam, kad įgyvendintų savo uždavinius, Bendroji komisija:

1) bendradarbiauja su vyriausybės administracijos ir teritorinės savivaldybės organais bei su suinteresuotomis visuomeninėmis organizacijomis;

2) gali kreiptis į institucijas, mokslines įstaigas ir mokslinę aplinką, į visuomenines organizacijas, ypač dėl nuomonės, jų pozicijos, ekspertizės arba informacijos;

3) gali kviesti dalyvauti savo darbuose teritorinės savivaldybės vienetų, visuomeninių organizacijų ir mokslinių aplinkų atstovus.

24 Str.

1. Į Bendrosios komisijos sudėtį įeina:

- 1) vyriausybės administracijos organų atstovai:
    - a) ministras, kuriam pavesta rūpintis religinio išpažinimo ir tautinių bei etninių mažumų klausimais,
    - b) ministras, kuriam pavesta rūpintis viešosios administracijos klausimais,
    - c) ministras, kuriam pavesta rūpintis kultūros ir tautinio paveldo išsaugojimo reikalams,
    - d) ministras, kuriam pavesta rūpintis švietimo ir lavinimo klausimais,
    - e) ministras, kuriam pavesta rūpintis finansiniais klausimais,
    - f) ministras, kuriam pavesta rūpintis darbo klausimais,
    - g) Teisingumo ministras,
    - h) ministras, kuriam pavesta rūpintis vidaus reikalais,
    - i) ministras, kuriam pavesta rūpintis socialinės rūpybos klausimais,
    - j) ministras, kuriam pavesta rūpintis užsienio reikalais,
    - k) Vyriausiosios statistikos valdybos pirmininkas,
    - l) Kovų ir kančių atminimo saugojimo taryba,
    - m) Ministrų Tarybos pirmininko kanceliarijos vadovas;
  - 2) mažumų atstovai tokios sudėties:
    - a) baltarusų mažumos du atstovai,
    - b) čekų mažumos vienas atstovas,
    - c) lietuvių mažumos du atstovai,
    - d) vokiečių mažumos du atstovai,
    - e) armėnų mažumos vienas atstovas,
    - f) rusų mažumos vienas atstovas,
    - g) slovakų mažumos vienas atstovas,
    - h) ukrainiečių mažumos du atstovai,
    - i) žydų mažumos vienas atstovas,
    - j) karaimų mažumos vienas atstovas,
    - k) lemų mažumos vienas atstovas,
    - l) romų mažumos vienas atstovas,
    - ł) totorių mažumos vienas atstovas;
  - 3) du visuomenės, vartojančios kalbą, minėtą 19 str., atstovai;
  - 4) Bendrosios komisijos sekretorius, kuris yra valdybos, pavaldžios ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinio išpažinimo ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, darbuotojas.
2. Ministrų Tarybos pirmininkas sušaukia ir atšaukia Bendrosios komisijos narius, ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, pareiškimu.
3. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, informuoja organus, apie kuriuos minima 1 pastr. 1 pkt., o taip pat mažumų organizacijas ir bendruomenes, kurios vartoja kalbą, minėtą 19 str., apie ketinimą kreiptis į Ministrų Tarybos pirmininką su pareiškimu, minėtu 2 pastr.
4. Organai, apie kuriuos kalbama 1 pastr. 1 pkt., paskelbia ministru, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimus, savo kandidatus į Bendrąją komisiją 90 dienų laikotarpyje nuo pranešimo, apie kuri minima 3 pastr., gavimo dienos.
5. Atskiros mažumos, minėtos 2 str. ir bendruomenė, vartojanti kalbą, minėtą 19 str., paskelbia ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, savo kandidatus į Bendrosios komisijos narius, atstovaujančius šiai mažumai arba bendruomenei, vartojančiai kalbą, apie kurią minėta 19 str., nustatyto šiai mažumai arba šiai bendruomenei asmenų skaičiaus, atitinkamai 1 pastr. 2 pkt. arba 3 pkt., 90 dienų laikotarpyje nuo pranešimo, apie kuri minima 3 pastr., gavimo dienos.
6. Jeigu šiuo laikotarpiu, apibrėžtu 5 pastr., kažkuri iš mažumų arba bendruomenė, vartojanti kalbą, apie kurią minima 19 str., nepraneš apie savo kandidatus arba paskelbs kitą kandidatų

skaičių, nei numatyta atitinkamai šiai mažumai 1 pastr. 2 pkt., o bendruomenei - 1 pastr. 3 pkt., tuomet ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, pristato šios mažumos arba bendruomenės svarstymui savo kandidatus į Bendrosios komisijos narius, atstovaujančius šiai mažumai ar bendruomenei. Jeigu mažuma arba bendruomenė nepareikš savo nuomonės per 30 dienų nuo ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, kandydatų pristatymo dienos, nuomonės gavimo reikalavimas yra laikomas išpildytu.

7. Pareiškimе, minėtame 2 pastr., ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, kaip kandidatus į Bendrąją komisiją nurodo tik asmenis, pareikštus organų, minėtų 1 pastr. 1 pkt., bei mažumų arba bendruomenės, vartojančios kalbą, apie kurią buvo minėta 19 str., ypač atsižvelgiant į 6 pastr., o taip pat kandidata į Bendrosios komisijos sekretorių.

25 Str.

1. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, kreipiasi į Ministrų Tarybos pirmininką su pareiškimu dėl Bendrosios komisijos nario atšaukimo tokiais atvejais:

1) nariui pareiškus narystės Bendrojoje komisijoje atsisakymą;
2) organo arba mažumos ar bendruomenės, vartojančios kalbą, minimą 19 str., kurių atstovas yra narys, kreipimasis į ministrą, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, su paremtu pareiškimu dėl nario atšaukimo iš Bendrosios komisijos sudėties;

3) nario nuteisimo atveju teisišku teismo nuosprendžiu už tyčinį nusikaltimą.

2. Narystė Bendrojoje komisijoje baigiasi mirties atveju.

3. Narystės Bendrojoje komisijoje pasibaigimo arba nario atšaukimo atveju, Ministrų Tarybos pirmininkas, ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, pareiškimu, paskiria naująjį Bendrosios komisijos narį. Įstatymo 24 str. 2-7 pastr. nuostatai yra taikomi atitinkamai.

26 Str.

Ministrų Taryba gali įjungti į Bendrosios komisijos sudėtį, įsakymo būdu, kito vyriausybės administracijos organo nei nustatytas 24 str. 1 pastr. 1 pkt. Bendrosios komisijos nariui paskirti ir atšaukti yra taikomi 24 str. 2, 3 ir 7 pastr., bei 25 str. nuostatai.

27 Str.

1. Kartu pirmininkauja Bendrojoje komisijoje ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, atstovas ir mažumų bei bendruomenės, vartojančios kalbą, minėta 19 str., atstovas, išrinktas Bendrosios komisijos narių, apie kuriuos minima 24 str. 1 pastr. 2 ir 3 pkt.

2. Kartu pirmininkaujančius Bendrojoje komisijoje paskiria ir atšaukia Ministrų Tarybos pirmininkas, ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, pareiškimu.

28 Str.

1. Bendrosios komisijos posėdžiai vyksta ne rečiau nei kartą per 6 mėnesius.

2. Posėdžius sušaukia bendrai pirmininkaujantis Bendrajai komisijai, kuris yra ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, atstovas, savo iniciatyva arba bendrai pirmininkaujanciojo prašymu, kuris yra mažumų bei bendruomenės, vartojančios kalbą, minėta 19 str., atstovas.

3. Kad būtų sudaryta bendra mažumos ir bendruomenės, vartojančios kalbą, minėtą 19 str., pozicija, bendrai pirmininkaujantis, kuris yra mažumos ir šios bendruomenės atstovas, gali sušaukti posėdžius, kuriuose dalyvaus tik Bendrosios komisijos nariai, apie kuriuos kalbėta 24 str. 1 pastr. 2 ir 3 pkt. Ši pozicija yra nedelsiant perduodama bendrai pirmininkaujančiojo likusiems Bendrosios komisijos nariams.

4. Kad būtų sudaryta bendra vyriausybės administracijos pozicija, bendrai pirmininkaujantis, esantis ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, atstovu, gali sušaukti posėdžius, kuriuose dalyvaus tik Bendrosios komisijos nariai, apie kuriuos kalbėta 24 str. 1 pastr. 1 pkt. Ši pozicija yra nedelsiant perduodama bendrai pirmininkaujančiojo likusiems Bendrosios komisijos nariams.

5. Pozicijos, minimos 3 ir 4 pastr., o kartu ir nuomonės, apie kurias kalbama 23 str. 2 pastr., yra perduodamos Ministrų Tarybų pirmininkui ir Ministrų Tarybai.

6. Detalus Bendrosios komisijos darbo reglamentas nustato, įsakymo tvarka, Ministrų Tarybų pirmininkas.

29 Str.

1. Bendrosios komisijos nariai negauna atlyginimo dėl narystės Bendrojoje komisijoje.

2. Mažumų bei bendruomenės, kurioje yra vartojama kalba, minėta 19 str., atstovams, dalyvaujantiems Bendrosios komisijos darbuose, turi būti gražinamos kelionės ir nakvinių išlaidos, nuostatų, išleistų Darbo kodekso §2 775 str. pagrindu, dėl mokėjimų už komandiruotę šalies teritorijoje, priklausančių darbuotojui, įdarbintam valstybinėje arba savivaldybinėje biudžetinėje įstaigoje, nustatytu principu.

30 Str.

1. Bendrosios komisijos darbo organizacinį-techninį aptarnavimą užtikrina įstaiga, pavaldi ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais.

2. Bendrosios komisijos funkcionavimo kaštai yra padengiami iš valstybės biudžeto tos dalies, kuria disponuoja ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais.

31 Str.

1. Vyriausybės administracijos, savivaldybės organai ir mažumų bei bendruomenės organizacijos, vartojančios kalbą, minėtą 19 str., privalo pateikti ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, jo prašymu, informaciją, kuri yra šių organų arba organizacijų veiklos sferoje ir yra susijusi su mažumos ir bendruomenės, kurioje yra vartojama kalba, minėta 19 str., situacija arba uždavinių, skirtų mažumai arba kalbos, minėtos 19 str., išsaugojimui ir plėtojimui, įgyvendinimu.

2. Informacijos, minimos 1 pastr., apimtis, turi būti priimta Bendrosios komisijos.

3. Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, paruošia ne rečiau kaip kartą per du metus raportą, susijusį su mažumų situacija Lenkijos Respublikoje, atsižvelgiant į informaciją, minimą 1 pastr. Raportas privalo turėti Bendrosios komisijos nutarimą apie jį.

4. Raportas kartu su nutarimu, minėta 3 pastr., yra perduodamas Ministrų Tarybai, o vėliau – po raporto patvirtinimo Ministrų Tarybos – jie yra publikuojami ministro, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, elektroniniu pavidalu.

32 Str.

Vyriausybės administracijos, savivaldybės organai bei nevyriausybės organizacijos privalo perduoti vaivadais jo nutarimo gavimui dokumentus, susijusius su programomis, igyvendintomis, jiems dalyvaujant, vaivadijos teritorijoje ir susijusiais su mažumomis arba su kalbos, minimos 19 str., išsaugojimu ir plėtojimu, pilnai ar dalinai finansuojamomis iš viešųjų lėšų.

6 Skyrius

Privalomų nuostatų pakeitimai, leikiniai ir baigtiniai nuostatai

33 Str.

1956 m. lapkričio 15 d. Įstatyme dėl vardų ir pavardžių pakeitimo (1963 m. Įst.ž. Nr. 59, 328 poz., su vėl. pakeit.)[4] 2 str. pridedama ši 3 pastr.:

"3. Taip pat svarbios priežastys iškyla tuomet, kai pareiškėjas nori susigražinti pavardę ar vardą, kurie buvo pakeisti dėl jų nelenkiško skambesio, dėl administracinio sprendimo, padaryto be jo pareiškimo.",

34 Str.

1991 m. rugsėjo 7 d. Įstatyme dėl švietimo sistemos (2004 m. Įst.ž. Nr. 256, poz. 2572 ir Nr. 281, 2781 poz.) 13 str. pridedamos šios 6 ir 7 pastr.:

"6. Ministras, kuriam pavesta rūpintis švietimo ir lavinimo klausimais, pradės veiklą, skirtą mokytojų apmokymo ir vadovėlių prieinamumo mokykloms ir viešiesiems įstaigoms užtikrinimui, apie kuriuos minima 1 pastr.

7. Ministras, kuriam pavesta rūpintis švietimo ir lavinimo klausimais, užsiims veiksmis, skirtais populiarizuoti žinias apie istoriją, kultūrą, kalbą ir apie kitų tautinių bei etninių mažumų ir bendruomenės, vartojančios regioninę kalbą, religines tradicijas."

35 Str.

1992 m. gruodžio 29 d. Įstatyme dėl radijo ir televizijos (2004 m. Įst.ž. Nr. 253, 2531 poz.) įvedami šie pakeitimai:

1) 21 str.:

a) 1a pastr. pridedamas šis 8a pkt.:

"8a) tautinių bei etninių mažumų ir bendruomenės, vartojančios regioninę kalbą, poreikų petenkinimas, tame tarpe informacinių laidų transliavimas tautinių ir etninių mažumų kalbomis ir regionine kalba.",

b) 2 pastr. atšaukiamas 9 pkt.;

2) 30 str. pridedama pastr. 4a:

"4a. Sudarant padalinių, transliuojančių laidas tautinių ir etninių kalbomis bei regionine kalba, programines tarybas, padalinių direktoriai atsižvelgia į kandidatus, pasiūlytus tautinių bei etninių mažumų ir bendruomenės, vartojančios regioninę kalbą, visuomeninių organizacijų."

36 Str.

1997 m. rugsėjo 4 d. Įstatyme dėl vyriausybės administracijos padalinių (2003 m. Įst.ž. Nr. 159, 1548 poz., su vėl. pakeit.)[5] įvedami šie pakeitimai:

1) 5 str. 25 pkt. tekstas:

"25) religiniai išpažinimai ir tautinės bei etninės mažumos";

2) 30 str. dabartinis tekstas:

"30 str. Religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų padalinys užsiima šiais klausimais:

1) Valstybės santykiais su Katalikų bažnyčia ir kitomis bažnyčiomis ir išpažinimo sąjungomis,

2) susiję su tautinių bei etninių mažumų kultūrinės tapatybės išsaugojimu ir plėtojimu ir su regioninės kalbos išsaugojimu ir plėtojimu."

37 Str.

1999 m. spalio 7 d. r. Lenkų kalbos įstatymo (Įst. ž. Nr. 90, 999 poz., su vėles. pakeit.)[6] 2 str. 2 pkt. dabartinis tekstas:

"2) tautinių bei etninių mažumų ir bendruomenės, vartojančios regioninę kalbą, teisių."

38 Str.

2003 m. rugpjūčio 29 d. Vietovardžių ir fiziografinių objektų įstatyme (Įst. ž. Nr. 166, 1612 poz.) 5 str. 1 pastr. po 5 pkt. yra pridedams 6 pkt.:

"6) Vyriausybės ir tautinių bei etninių mažumų bendrosios komisijos, sudarytos 2005 m. sausio 6 d. tautinių bei etninių mažumų ir regioninės kalbos įstatymo 23 str. (Įst. ž. Nr. ..., str. ...) nuostato pagrindu, sekretorius."

39 Str.

Ministras, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, praneš organams, minėtiems 24 str. 1 pastr. 1 pkt., o taip pat mažumų ir bendruomenės, kurios vartoja kalbą, minėtą 19 str., organizacijoms apie ketinimą kreiptis į Ministrų Tarybos pirmininką su pareiškimu, minėtu 24 str. 2 pastr., per 60 dienų nuo įstatymo paskelbimo dienos.

40 Str.

Klausimams, kuriems yra taikomi įstatymo nuostatai, reglamentuojami nutarimų, privalomų Lenkijos Respublikai, ratifikuotų su išankstiniu sutikimu, išreikštu tarptautinių sutarčių įstatyme, yra taikomi šių sutarčių nuostatai.

41 Str.

Įstaigos, pavaldžios ministrui, kuriam pavesta rūpintis kultūros ir nacionalinio paveldo apsauga, darbuotojai, užtikrinantys iki įstatymo paskelbimo dienos uždavinių įgyvendinimą tautinių ir etninių mažumų teisių sferoje, tą dieną tampa įstaigos, pavaldžios ministrui, kuriam pavesta rūpintis religinių išpažinimų ir tautinių bei etninių mažumų klausimais, darbuotojais. Darbo kodekso 231 str. nuostatai yra taikomi atitinkamai.

42 Str.

1. Įstaigos, pavaldžios ministrui, kuriam pavesta rūpintis kultūros ir nacionalinio paveldo apsauga, turtas, skirtas įgyvendinti mažumų teisių uždavinius, įstatymo paskelbimo dieną tampa ministro, kuriam pavesta rūpintis tautinių ir etninių mažumų klausimais, turtu.

2. Finansinės lėšos, kurios yra valstybės biudžeto 24 dalyje kultūra ir nacionalinio paveldo apsauga, skirtos uždavinių, susijusių su mažumų teisėmis, įgyvendinimu ir žurnalų regionine kalba leidimu, yra perkeliamos įstatymo paskelbimo dieną į 43 valstybės biudžeto dalį religiniai išpažinimai ir tautinės bei etninės mažumos.

43 Str.

Įstatymas įsigalioja po 3 mėnesių nuo paskelbimo dienos, ypač atsižvelgiant į 36 str., 39 str., 41 ir 42 str., kurie įsigalioja jų paskelbimo dieną.

---

[1] Vientysojo minėtojo įstatymo teksto pakeitimai buvo paskelbti 2002 m. Įst.ž. Nr. 23, poz. 220, Nr. 62, poz. 558, Nr. 113, poz. 984, Nr. 153, poz. 1271 ir Nr. 214, poz. 1806, 2003 m. Nr. 80, poz. 717 ir Nr. 162, poz. 1568 ir 2004 m. Nr. 102, poz. 1055, Nr. 116, poz. 1203 ir Nr. 167, poz. 1759.

[2] Vientysojo minėtojo įstatymo teksto pakeitimai buvo paskelbti 2003 m. Įst.ž. Nr. 45, poz. 391, Nr. 65, poz. 594, Nr. 96, poz. 874. Nr. 166, poz. 1611 ir Nr. 189, poz. 1851 ir 2004 m. Nr. 19, poz. 177, Nr. 93, poz. 890, Nr. 121, poz. 1264, Nr. 123, poz. 1291 ir Nr. 210, poz. 2135.

[3] Vientysojo minėtojo įstatymo teksto pakeitimai buvo paskelbti 2001 m. Įst.ž. Nr. 128, poz. 1407, 2002 m. Nr. 37, poz. 329, Nr. 41, poz. 365, Nr. 62, poz. 558, Nr. 89, poz. 804 ir Nr. 200, poz. 1688, 2003 m. Nr. 52, poz. 450, Nr. 137, poz. 1302 ir Nr. 149, poz. 1452 ir 2004 m. Nr. 33, poz. 287.

[4] Vientysojo minėtojo įstatymo teksto pakeitimai buvo paskelbti 1963 m. Įst.ž. Nr. 59, poz. 328, 1990 m. Nr. 34, poz. 198, 1998 m. Nr. 106, poz. 668 ir Nr. 117, poz. 757 ir 2001 m. Nr. 43, poz. 476.

[5] Vientysojo minėtojo įstatymo teksto pakeitimai buvo paskelbti 2003 m. Įst.ž. Nr. 162, poz. 1568 ir Nr. 190, poz. 1864 ir 2004 m. Nr. 19, poz. 177, Nr. 69, poz. 624, Nr. 91, poz. 873, Nr. 96, poz. 959, Nr. 116, poz. 1206, Nr. 238, poz. 2390 ir Nr. 240, poz. 2408.

[6] Minėtojo įstatymo pakeitimai buvo paskelbti 2000 m. Įst.ž. Nr. 29, str. 358, ir 2002 m. Nr. 144, poz. 1204, 2003 m. Nr. 73, poz. 661 ir 2004 m. Nr. 92, poz. 878.